

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.004.2018

P/18/071

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/071 – Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z dysfunkcjami.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Maciej Kończalik, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/69/2018 z dnia 12 kwietnia 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana	Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Skierniewicach, ul. Nowobielańska 61, 96-100 Skierniewice, zwana dalej „Poradnią”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bożena Łukasik, Dyrektor.

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Poradnia zapewniła dzieciom z niepełnosprawnościami podjęcie terapii wynikającej z opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Z należytą starannością dokonywano bieżącej i okresowej ewaluacji udzielanej pomocy, a prowadzony nadzór nad realizacją wczesnego wspomaganie pozwalał na modyfikację procesu wsparcia zgodnie z aktualnymi potrzebami dziecka. Zapewniono odpowiednie warunki organizacyjne do realizacji wsparcia oraz podejmowano prawidłowe działania w celu jego finansowego zabezpieczenia.

Wsparcie zapewniał Zespół, w skład którego wchodziły osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi o zaburzonym rozwoju psychoruchowym. Ustalone przez Zespół w indywidualnych programach wczesnego wspomaganie kierunki i harmonogramy działań wynikały z zaleceń zawartych w opiniach o potrzebie wczesnego wspomaganie. Zaplanowane zajęcia nie zostały w pełni zrealizowane, głównie z powodu absencji dzieci. Istniała jednak możliwość ich odpracowania, z której nie wszyscy rodzice skorzystali. W Poradni dokonywano oceny skuteczności pomocy udzielonej dziecku i jego rodzinie, sporządzając sprawozdania z realizacji podjętych działań, a wyniki tej oceny wykorzystywano do planowania kierunków dalszej pracy terapeutycznej z dzieckiem. Poradnia nie nawiązywała współpracy z podmiotami leczniczymi i ośrodkami pomocy społecznej, współpracowano natomiast z prowadzonym przez Dyrektora Poradni przedszkolem w zakresie form i metod działań wspierających terapię.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

W Poradni zapewniono narzędzia diagnostyczne oraz wyposażenie niezbędne do prowadzenia zajęć. Zatrudniono również specjalistów posiadających kwalifikacje do realizacji wczesnego wspomagania.

W Systemie Informacji Oświatowej (SIO) umieszczono kompletne i prawidłowe dane dotyczące dzieci objętych tym wsparciem, a dokumentacja wszystkich dzieci była właściwie chroniona.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i udzielanie wsparcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci.

Opis stanu
faktycznego

1.1. Zapewnienie dzieciom szybkiego podjęcia terapii w ramach wczesnego wspomagania rozwoju w pobliżu ich miejsca zamieszkania.

W latach szkolnych 2015/2016 – 2017/2018 (według stanu na 30 września każdego roku) w Poradni objętych wczesnym wspomaganiem rozwoju było łącznie 11 dzieci, z tego w poszczególnych latach szkolnych 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018 odpowiednio: dwoje, pięcioro i dziesięcioro dzieci.

Podstawę przyjęcia dzieci na zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju stanowiły opinie o potrzebie takiego wspomagania, wydane na podstawie art. 71b ust. 3 i 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty². Siedem opinii zostało wydanych przez Zespół powołany przez Dyrektora Poradni, natomiast pozostałe cztery przez zespoły opiniujące działające przy publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Zdiagnozowane w tych opiniach niepełnosprawności to m.in.: autyzm (troje dzieci), brak lub opóźnienie w rozwoju mowy i dysharmonie w procesie rozwojowym (pięcioro dzieci), opóźniony rozwój psychoruchowy (dwoje dzieci), obustronny niedosłuch w stopniu głębokim wraz z opóźnionym rozwojem mowy (jedno dziecko).

Ośmioro dzieci zostało objętych w Poradni wczesnym wspomaganiem rozwoju przez okres od jednego roku do dwóch lat, dwoje w okresie od dwóch do czterech lat, natomiast jedno uczęszczało na zajęcia niecały rok (rezygnacja z zajęć nastąpiła na skutek zmiany miejsca zamieszkania).

Dziewięcioro dzieci przyjętych na terapię wczesnego wspomagania uczęszczało jednocześnie w kontrolowanym okresie do Przedszkola Małych Odkrywców, mieszczącego się pod tym samym adresem, co Poradnia.

[dowód: akta kontroli, str. 4-5]

Dyrektor Poradni przekazywał do Urzędu Miasta Skierniewice, w terminie do 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji, informacje o planowanej liczbie dzieci, które miały być objęte terapią. Dotacja była przekazywana przez cały rok w miesięcznych transzach, których wysokość korygowano na podstawie składanych do Urzędu Miasta Skierniewice, zgodnie z § 4 pkt 2 uchwały Rady Miasta Skierniewice³, miesięcznych informacji o faktycznej liczbie dzieci objętych terapią w miesiącu poprzedzającym miesiąc sprawozdawczy oraz według stanu na pierwszy dzień miesiąca sprawozdawczego.

Dyrektor Poradni nie wnioskowała w badanym okresie o udzielenie dotacji wcześniej niż od początku roku budżetowego następującego po złożeniu informacji o planowanej liczbie dzieci objętych wczesnym wspomaganiem.

[dowód: akta kontroli, str. 366-378]

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm. – w wersji obowiązującej do dnia 1 września 2017 r.

³ Uchwała Rady Miasta Skierniewice Nr XIX/207/2015 z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie ustalenia trybu udzielania i rozliczania dotacji dla niepublicznych przedszkoli, niepublicznych szkół, niepublicznych ośrodków oraz niepublicznych poradni psychologiczno – pedagogicznych prowadzonych na terenie Miasta Skierniewice oraz ustalenia trybu i zakresu kontroli ich pobrania i wykorzystania (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 23 grudnia 2015 r., poz. 5715), zwanej dalej „uchwałą Nr XIX/207/2015 z dnia 17 grudnia 2015 r.”.

W okresie objętym kontrolą nie było przypadku odmowy objęcia dziecka wczesnym wspomaganie rozwoju.

[dowód: akta kontroli, str. 8-9]

Rodzice dzieci występowali z pisemnymi podaniami o objęcie dziecka wczesnym wspomaganie rozwoju, których wzór opracowano w Poradni.

[dowód: akta kontroli, str. 6]

Czas, jaki upłynął od zadeklarowania przez rodziców potrzeby objęcia dziecka wczesnym wspomaganie rozwoju, do zakwalifikowania dziecka do tego wsparcia i podjęcia z nim zajęć wynosił od 1 do 37 dni. Zajęcia te rozpoczynano w ciągu całego roku, informując o tym Urząd Miasta w Skierniewicach, który korygował wysokość przekazanych dotacji w zależności od liczby zgłoszonych dzieci.

[dowód: akta kontroli, str. 5]

Odległość od miejsca zamieszkania dwójki dzieci uczęszczających na zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju do siedziby Poradni przekraczała 10 km, a w pięciu przypadkach mieściła się w przedziale od 3 do 10 km. Pozostała czwórka dzieci mieszkała w odległości mniejszej niż 3 km od siedziby Poradni. Nie występowały przypadki objęcia wsparciem dzieci w ich domu rodzinnym.

[dowód: akta kontroli, str. 7]

Według wyjaśnień Dyrektora Poradni, rodzice dzieci nie ubiegali się o bezpłatne dowożenie na zajęcia, a z anonimowych ankiet wypełnionych przez rodziców wynikało, że w większości nie widzieli takiej potrzeby.

[dowód: akta kontroli, str. 8-9]

1.2. Organizację pracy Poradni określał statut, a zasady prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka regulowała obowiązująca w Poradni „Procedura organizowania zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka” (zwana dalej „Procedurą”), sporządzona przez Dyrektora i podpisana przez członków Zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (zwanego dalej „Zespołem”).

[dowód: akta kontroli, str. 10-21]

Analiza dokumentacji planowania wczesnego wspomaganie 11 dzieci objętych wsparciem, w tym dziewięciu uczęszczających do Przedszkola Małych Odkrywców wykazała, że zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci z dnia 11 października 2013 r.⁴ i 24 sierpnia 2017 r.⁵ oraz obowiązującymi w Poradni procedurami, Zespół powoływany był każdorazowo przez Dyrektora Poradni. Specjaliści wchodzący w skład Zespołu, tj. logopeda, pedagog specjalny, terapeuta oraz psycholog, posiadali przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z zaburzonym rozwojem społecznym i psychoruchowym, m.in. ukończone studia z zakresu pedagogiki specjalnej, psychologii, fizjoterapii, logopedii ogólnej, oligofrenopedagogiki. Ponadto członkowie Zespołu legitymowali się świadectwami ukończenia szkoleń i kursów, w tym m.in. szkolenia w zakresie terapii integracji sensorycznej (SI), terapii z osobami z autyzmem, wczesnej interwencji terapeutycznej.

[dowód: akta kontroli, str. 27-252, 435-514]

Dla każdego dziecka Zespół opracował, zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 3 i § 3 ust. 4 pkt 1 rozporządzeń w sprawie wczesnego wspomaganie odpowiednio z 2013 i 2017 r., Indywidualne programy wczesnego wspomaganie, zwane dalej „Indywidualnymi programami”. Programy te były uzgadnianie z rodzicami dzieci, co potwierdzano podpisami na przedstawionych dokumentach. Programy dotyczące dziesięciorga dzieci, sporządzone przed 1 września 2017 r., zawierały wskazanie celów ogólnych oraz szczegółowych podejmowanych działań. Po 1 września 2017 r. sporządzono

⁴ Dz. U. z 2013 r. poz. 1257, obowiązujące do 31 sierpnia 2017 r., zwane dalej: „rozporządzeniem z 2013 r. w sprawie wczesnego wspomaganie”.

⁵ Dz. U. poz. 1635, zwane dalej „rozporządzeniem z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomaganie”.

jeden program, który zawierał elementy określone w § 5 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania, tj. określenie sposobu realizacji celów rozwojowych, wsparcia rodziny dziecka w realizacji programu, zakresu współpracy z przedszkolem, placówką służby zdrowia i ośrodkiem pomocy społecznej, a także sposobów oceny postępów dziecka.

W przypadku 10 programów opracowanych przed wejściem w życie ww. rozporządzenia, w dniu 1 września 2017 r. sporządzono do nich aneksy, dostosowując ich treść do wymogów zawartych w § 5 ww. rozporządzenia z 2017 r. Kierunki działań w zakresie wczesnego wspomagania wskazano w Indywidualnych programach określając cele ogólne prowadzonych działań, w tym m.in. w zakresie logopedii - stymulowanie rozwoju mowy i zwiększenie kompetencji komunikacyjnych, w zakresie pedagogiki - kształtowanie orientacji w otoczeniu i wspomaganie rozwoju postrzegania, w zakresie terapii SI - wzmocnienie napięcia gorsetu mięśniowego i kształtowanie umiejętności motorycznych, w zakresie terapii psychologicznej - stymulacja rozwoju i korekta zaburzonych procesów poznawczych, czy stworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju umysłowego, psychicznego i społecznego. Kierunki te były zgodne z zaleceniami wynikającymi z opinii. W sposób adekwatny do opinii określono też formę i rodzaj prowadzonych działań zmierzających do osiągnięcia założonych kierunków.

[dowód: akta kontroli, str. 27-30, 38-40, 50, 54-56, 59-60, 67, 79-81, 84-85, 89, 94-96, 99-100, 105, 112-116, 119-120, 126, 136-139, 142-155, 164-165, 168-171, 179, 443-444, 453-454, 472-474, 497-498]

W Indywidualnych programach określono tygodniowy harmonogram godzin poszczególnych zajęć. Rodzaj zajęć oraz dni tygodnia i godziny, w których te zajęcia miały się odbywać, odnotowano również w rubryce „Organizacja wczesnego wspomagania” Dzienników indywidualnych zajęć i organizacji wczesnego wspomagania (zwanym dalej „Dziennikami zajęć”).

[dowód: akta kontroli, str. 31-34, 50, 67, 71-74, 89, 92, 105, 108-109, 126, 129-131, 160-162, 179, 183-185, 477, 504]

Poradnia prowadziła zajęcia wczesnego wspomagania przez cały rok. Miesięczny wymiar zajęć wynosił od 6 do 12 godzin (w tym dla trójki dzieci poniżej 8 godzin, dla kolejnej trójki - 8 godzin i dla pięciorga dzieci - powyżej 8 godzin). Podstawowym kryterium przyznawania wymiaru godzin zajęć wczesnego wspomagania był, według Dyrektora Poradni, rodzaj dysfunkcji występującej u dziecka i wynikających z tego rokowań oraz oczekiwań rodziców.

[dowód: akta kontroli, str. 253]

1.3. Na podstawie dokumentacji dotyczącej kwalifikacji zawodowych członków Zespołu oraz dokumentacji z realizacji wczesnego wspomagania 11 dzieci wybranych do próby w pkt 1.2, tj. Indywidualnych programów oraz Dzienników zajęć ustalono, że zajęcia prowadziły osoby posiadające kwalifikacje wymagane od nauczycieli do prowadzenia zajęć wczesnego wspomagania, określone w § 14 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁶ oraz w § 15 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁷, obowiązującego od dnia 1 września 2017 r.

W skład Zespołu wchodził specjaliści, posiadający następujące kwalifikacje do pracy z dziećmi w ramach wczesnego wspomagania:

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1264, rozporządzenie uchylone z dniem 1 września 2017 r.

⁷ Dz. U. poz. 1575, zwane dalej „rozporządzeniem z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli”.

- dwóch logopedów posiadających wykształcenie wyższe w zakresie pedagogiki społecznej, a także ukończone studia podyplomowe w zakresie logopedii ogólnej i oligofrenopedagogiki,
- dwóch psychologów, posiadających wykształcenie wyższe na kierunku psychologia (w tym jeden o specjalności w zakresie psychoterapii, a drugi - psychologii zdrowia i psychologii klinicznej) oraz przygotowanie pedagogiczne i kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela,
- terapeuta SI posiadający wykształcenie wyższe w zakresie fizjoterapii oraz ukończone studia podyplomowe w zakresie oligofrenopedagogiki oraz kwalifikacji nauczycielskich,
- pedagog posiadający wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika specjalna, w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wychowania przedszkolnego.

[dowód: akta kontroli, str. 41, 49, 58, 68, 83, 98, 103, 118, 125, 141, 167, 178, 187-220]

W badanym okresie średnia roczna frekwencja dzieci uczestniczących w zajęciach wczesnego wspomagania rozwoju nie przekraczała 75% (w odniesieniu do poszczególnych dzieci realizacja zajęć kształtowała się na poziomie od 32% do 97%), w tym:

- od września 2015 r. do końca sierpnia 2016 r. – 63,3% (w tym frekwencja dwójki dzieci z trzech uczęszczających na zajęcia nie przekroczyła 75%),
- od września 2016 r. do końca sierpnia 2017 r. – 64,5% (w tym realizacja zajęć sześciorga z ośmiorga dzieci nie przekroczyła 75%),
- od września 2017 r. do końca marca 2018 r. – 64,9% (z tego frekwencja ośmiorga z dziewięciorga dzieci nie przekraczała 75%).

[dowód: akta kontroli, str. 27-186, 254-256]

Według wyjaśnień Dyrektora Poradni, niepełna realizacja zajęć spowodowana była głównie długotrwałymi chorobami dzieci (włącznie z pobytami w szpitalach). Sporadycznie zdarzały się też nieobecności terapeutów. W przypadku niezrealizowania zajęć, rodzic otrzymywał propozycję ich odbycia w innym terminie. W sytuacji długiej absencji dziecka, trwającej ponad dwa tygodnie, nie wszystkie zajęcia można było odpracować.

[dowód: akta kontroli, str. 8-9]

Z 11 dzieci, dwoje nie odpracowywało nieobecności na zajęciach, a procentowy udział odpracowanych zajęć w łącznym wymiarze godzin pozostałych dziewięciorga dzieci wynosił od 2% do 66,7%. Odpracowane zajęcia były zajęciami z logopedą, terapeutą SI oraz psychologiem.

[dowód: akta kontroli, str. 254-256]

W Dziennikach zajęć odnotowywano ich przebieg, ocenę funkcjonowania i aktywności dziecka, wskazówki dla rodziców i ćwiczenia do wykonania w domu oraz miejsce prowadzenia zajęć - Przedszkole Małych Odkrywców z siedzibą w Skierniewicach, ul. Nowobielańska 61.

[dowód: akta kontroli, str. 34, 71-74, 92, 109, 129-131, 183]

W Indywidualnych programach wskazano formy współpracy specjalistów z rodzicami, polegające m.in. na udzielaniu informacji o sposobach pracy z dzieckiem na zajęciach, udzielaniu wskazówek i porad w zakresie działań rewalidacyjnych oraz opracowaniu instruktażu ćwiczeń dla rodziców do pracy w domu. Ponadto dwa razy w roku dokonywano, w uzgodnieniu z rodzicami, całościowej oceny skuteczności pomocy udzielanej dziecku oraz określano dalsze kierunki pracy z dzieckiem.

[dowód: akta kontroli, str. 38-40, 47-53, 59-60, 61-67, 69-70, 79-81, 84-87 89-91, 94-96, 99-102, 105-107, 112-116, 119-124, 126-128, 136-139, 142-159, 164-165, 168-177, 179-182]

Kontakty z rodzicami, według wyjaśnień Dyrektora Poradni oraz specjalistów z Zespołu wczesnego wspomagania, były częstsze niż to określał Indywidualny program, gdyż po zajęciach specjaliści odpowiadali na pytania rodziców, byli dostępni w placówce w wyznaczonych dniach i na bieżąco kontaktowali się z rodzicami dzieci objętych ww. programami.

[dowód: akta kontroli, str. 8-9]

W celu intensyfikacji oddziaływań terapeutycznych rodzice otrzymywali na początku terapii plany pracy z dzieckiem w domu.

[dowód: akta kontroli, str. 257-284]

1.4. Według wyjaśnień złożonych przez czterech członków Zespołu dotyczących efektywności wczesnego wspomagania rozwoju dziecka realizowanego w Poradni:

- opinie o potrzebie wczesnego wspomagania zawierały bazę wyjściową do rozpoczęcia terapii, a ich treść była uzależniona od stanu, w jakim w chwili ich sporządzania znajduje się dziecko. Dodatkowo członkowie Zespołu na początku terapii diagnozowali dziecko we własnym zakresie;
- efektywność wczesnego wspomagania zależała od uczestnictwa dzieci w zajęciach, jednostki chorobowej dziecka oraz współpracy rodziców z terapeutami. Częste absencje, utrudniony kontakt z rodzicami spowalniały efektywność zajęć. Duże znaczenie miała także jednostka chorobowa dziecka. Jeśli schorzenie miało charakter opóźnienia psychoruchowego, to efekty zajęć były szybko widoczne, a jeżeli jednostka chorobowa była poważniejsza, to zajęcia były długotrwałe i przynosiły mniejsze efekty;
- określona w przepisach maksymalna ilość 8 godzin zajęć była wystarczająca w przypadku dobrej i systematycznej pracy rodzica z dzieckiem w domu. Przy małym zaangażowaniu rodziców oraz gdy dziecko miało poważne jednostki chorobowe, to ilość ta była niewystarczająca;
- ważne znaczenie dla uzyskania zamierzonych efektów wczesnego wspomagania miała współpraca całego Zespołu, a jego skład był wystarczający, aby realizować wskazania zawarte w opiniach;
- efekty wcześnie podjętej terapii zależały od dysfunkcji dziecka, np. dla autystów była to szansa na naukę w klasach integracyjnych oraz rozwój umiejętności potrzebnych w życiu codziennym, dla dzieci z innymi dysfunkcjami otwierało to szansę na wyrównanie do poziomu rówieśników nieposiadających dysfunkcji;
- największe trudności w realizacji wczesnego wspomagania stanowią m.in. długotrwałe absencje dzieci na zajęciach oraz brak świadomości społecznej w zakresie możliwości korzystania z form wsparcia.

[dowód: akta kontroli, str. 221-222, 228-229, 245-246, 248-249]

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W Poradni zapewniono dzieciom i ich rodzicom niezwłoczne podjęcie terapii wynikającej z opinii. Planowanie i realizację wsparcia realizował - w porozumieniu z Dyrektorem Poradni - Zespół wczesnego wspomagania, w skład którego wchodziły osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z zaburzonym rozwojem psychoruchowym. W opracowanych dla dzieci objętych terapią indywidualnych programach wczesnego wspomagania określono kierunki i harmonogram podejmowanych działań, a także cele, które zamierzano osiągnąć, zgodnie ze wskazaniami zawartymi w opiniach o potrzebie wsparcia. Treść programów dostosowano do wymogów określonych w rozporządzeniu z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania. Zaplanowane zajęcia zostały zrealizowane przez osoby posiadające wymagane kwalifikacje.

2. Nadzór, ewaluacja i współpraca z innymi placówkami w realizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci.

Opis stanu faktycznego

2.1. Oceny skuteczności działań podejmowanych w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju, w tym efektywności współpracy z rodzicami dziecka, poszczególni specjaliści prowadzący zajęcia dokonywali co pół roku, sporządzając sprawozdania z realizacji tych działań, zawierające ocenę postępów oraz opis trudności w funkcjonowaniu dziecka. Wskazywano w nich ponadto kierunek dalszej pracy terapeutycznej z dzieckiem i modyfikowano, w miarę potrzeby, ilość zaplanowanych godzin zajęć. Treść sprawozdań konsultowano z rodzicami dziecka, co potwierdzone zostało ich podpisami. Obowiązek oceniania postępów oraz trudności w funkcjonowaniu dziecka zawarto w obowiązującej od dnia 1 września 2017 r. „Procedurze organizowania zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju”, podpisanej przez członków Zespołu oraz Dyrektora Poradni.

[dowód: akta kontroli, str. 47-48, 51-53, 61-66, 69-70, 86-87, 90-91, 101-102, 106-107, 121-124, 127-128, 156-159-172-177, 180-182]

Bieżąca ocena skuteczności oddziaływań terapeutycznych dokonywana była przez prowadzących zajęcia specjalistów i odnotowywana w Dzienniku zajęć, w rubryce „Ocena funkcjonowania i aktywności dziecka”.

[dowód: akta kontroli, str. 35, 75]

W Poradni nie prowadzono odrębnego dokumentu pod nazwą „Arkusze obserwacji dziecka”. W Dziennikach zajęć, w rubryce „Realizacja zajęć”, dodano zapis „Arkusze obserwacji”. Rubryka ta zawierała wszystkie elementy wymagane dla tego arkusza, w tym m.in. imię i nazwisko dziecka, datę i numer opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie, wskazanie daty zajęć/ćwiczeń, przebieg zajęć/ćwiczeń, ocenę funkcjonowania i aktywności dzieci, zalecenia i wskazówki dla rodziców/ćwiczenia domowe.

[dowód: akta kontroli, str. 35, 75]

W sprawozdaniach z realizacji działań zatwierdzanych przez Dyrektora Poradni specjaliści prowadzący zajęcia oceniali skuteczność oraz zasadność prowadzenia dalszej pracy terapeutycznej określonej w Indywidualnych programach. W dwóch przypadkach zmodyfikowano ilość godzin terapii poprzez zwiększenie wymiaru czasu trwania zajęć. Sporządzone w dniu 1 września 2017 r. aneksy do tych programów, miały na celu dostosowanie ich treści do wymogów § 5 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomaganie, nie modyfikowały natomiast dotychczasowych kierunków wsparcia dziecka zawartych w tych programach.

[dowód: akta kontroli, str. 47-48, 50-53, 61-67, 69-70, 86-87, 89-91, 101-102, 105-107, 121-124, 126-128, 156-159, 172-177, 179-182]

W Dzienniku zajęć odnotowywano przebieg spotkań specjalistów z Zespołu wspomaganie rozwoju, na których dokonywano wymiany spostrzeżeń dotyczących rozwoju dziecka i postępów terapii. Ustalano również dalszą strategię działań w celu zmaksymalizowania oddziaływań terapeutycznych.

[dowód: akta kontroli, str. 77, 134]

W badanym okresie wystąpiły dwa przypadki rezygnacji z zajęć wczesnego wspomaganie. Rodzice jednego z dzieci zrezygnowali z terapii w Poradni z powodu zmiany miejsca zamieszkania; przyczyny rezygnacji z zajęć drugiego dziecka nie były Dyrektorowi Poradni znane.

[dowód: akta kontroli, str. 285-288]

2.2. W „Procedurze organizowania zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju” do zadań Zespołu zaliczono m.in. współpracę z przedszkolem, do którego uczęszcza dziecko, z podmiotami leczniczymi i terapeutycznymi, ośrodkiem pomocy społecznej - w zależności od potrzeb.

[dowód: akta kontroli, str. 24-26]

W badanym okresie Poradnia współpracowała z prowadzonym przez Dyrektora Poradni Przedszkolem Małych Odkrywców. Według zapisów w Dzienniku zajęć, elementem tej współpracy były spotkania prowadzących terapię specjalistów z przedszkolnymi wychowawcami dzieci dotyczące form i metod działań wspierających prowadzoną terapię (np. zachęcanie dziecka do samodzielnych wypowiedzi, korygowanie postawy dzieci podczas zajęć stolikowych, usprawnienie samoobsługi dziecka w zakresie samodzielnego spożywania posiłków).

[dowód: akta kontroli, str. 77, 134]

Nie zawierano pisemnych porozumień z placówkami wspomagającymi realizację terapii, ani nie określano form tej współpracy w Indywidualnych programach.

Według Dyrektora Poradni, rodzicom dzieci sugerowano przeprowadzenie medycznych konsultacji psychiatrycznych, neurologicznych, badania słuchu. W wyniku tych konsultacji specjaliści uzyskiwali od rodziców wiedzę na temat zdrowia dziecka, co znacznie ułatwiało prowadzenie terapii.

[dowód: akta kontroli, str. 285-287]

2.3. Działania Dyrektora Poradni przeprowadzane w badanym okresie w ramach nadzoru nad organizacją wczesnego wspomaganie rozwoju odnotowywano w Dziennikach zajęć. Polegały one na ocenie skuteczności oddziaływań terapeutycznych, kontroli dokumentacji pedagogicznej, a także na ocenie współdziałania prowadzących terapię z przedszkolem. W ramach sprawowanego nadzoru postulowano m.in. zmianę czasu trwania poszczególnych zajęć, zalecano przeprowadzenie konsultacji z psychologiem, dostosowanie Indywidualnego programu do wymogów rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomaganie.

[dowód: akta kontroli, str. 289-290]

W okresie od 22 lutego 2016 r. do 4 marca 2016 r. Kuratorium Oświaty w Łodzi dokonało zewnętrznej ewaluacji całościowej Poradni, w wyniku której stwierdzono m.in., że:

- Poradnia działała zgodnie z przyjętą koncepcją pracy, która była adekwatna do potrzeb klientów korzystających z jej oferty. W Poradni na bieżąco monitorowano realizację ww. koncepcji, a wnioski z monitorowania wykorzystywano do modyfikowania podejmowanych działań;
- oferta edukacyjna uwzględniała opinie klientów, godziny zajęć dostosowywano do potrzeb klientów. Rodzicom udzielano wsparcia w procesie wychowawczym;
- wszyscy pracownicy merytoryczni systematycznie współpracowali ze sobą podczas planowania, organizowania i realizowania zajęć;
- prowadzono rozpoznanie potrzeb i zasobów Poradni oraz środowiska lokalnego i na tej podstawie podejmowano inicjatywy na rzecz ich wzajemnego rozwoju;
- zarządzanie Poradnią zapewniało warunki do realizacji jej zadań statutowych, a ewaluacja wewnętrzna była prowadzona.

Łódzki Kurator Oświaty nie sformułował po przeprowadzonej ewaluacji zaleceń i wniosków związanych z realizacją wczesnego wspomaganie rozwoju.

[dowód: akta kontroli, str. 291-333]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W Poradni przeprowadzano bieżącą oraz okresową ewaluację pomocy udzielanej dzieciom objętym wczesnym wspomaganie rozwoju, podejmowano także działania w celu zapewnienia kompleksowości i spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka. Prowadzący zajęcia specjaliści przeprowadzali ocenę funkcjonowania i postępów dzieci po każdym zajęciach. Ponadto dwa razy w roku Zespół dokonywał oceny skuteczności pomocy udzielonej dziecku i jego rodzinie sporządzając sprawozdania z realizacji podjętych działań zawierające

ocenę postępów oraz opis trudności w funkcjonowaniu dziecka, a wyniki tej oceny wykorzystywano planując kierunek dalszej pracy terapeutycznej z dzieckiem.

W Poradni zidentyfikowano potrzeby dzieci wymagające wsparcia medyczno-rehabilitacyjnego, sugerując ich rodzicom skierowanie dzieci na konsultacje medyczne. Nie nawiązywano przy tym współpracy z podmiotami leczniczymi i ośrodkami pomocy społecznej. Realizacja wczesnego wspomagania była przedmiotem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej przez Kuratorium Oświaty w Łodzi, w wyniku której nie sformułowano zaleceń.

3. Warunki organizacyjne i finansowe wczesnego wspomagania rozwoju dzieci.

Opis stanu
faktycznego

3.1. W Poradni zatrudniono kadrę posiadającą kwalifikacje do prowadzenia zajęć w ramach wczesnego wspomagania (opisane w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Sześciu nauczycieli realizujących w badanym okresie terapię wczesnego wspomagania zatrudnionych zostało na podstawie umów zlecenia, w tym jednej zawartej na czas nieokreślony.

W okresie objętym kontrolą zatrudnieni w Poradni specjaliści rozwijali swoje kompetencje poprzez udział w kursach, szkolenia i warsztatach dotyczących: „Terapii dziecka z mutyzmem i jego rodziny”, „Pracy z dzieckiem z posturalnie obniżonym napięciem mięśniowym w aspekcie terapii neurorozwojowej”, „Stosowanej analizy zachowania w pracy terapeutycznej z osobami z autyzmem”, „Oceny neurorozwojowej dziecka w zakresie odruchów i ich integracji w ośrodkowym układzie nerwowym”, „Ćwiczeń koordynacji i równowagi w procesie integracji motoryczno – sensorycznej u dzieci w wieku rozwojowym”. Ponadto jeden z nauczycieli ukończył studia podyplomowe w zakresie oligofrenopedagogiki oraz uzyskał kwalifikacje nauczycielskie.

[dowód: akta kontroli, str. 187-252, 395-412]

W badanym okresie dokonywano zakupu zarówno pomocy dydaktycznych, jak i literatury fachowej związanej z wczesnym wspomaganiem, dotyczącej m.in. metod diagnozy w psychologii klinicznej dziecka, zasad przeprowadzania testów psychologicznych dzieci oraz stawianej na ich podstawie diagnozy.

[dowód: akta kontroli, str. 334-348]

3.2. Na potrzeby kontroli dokonano oględzin pomieszczeń do prowadzenia zajęć wczesnego wspomagania, pod kątem zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej („przyjaznej” dla małych dzieci oraz dostępnej dla osób niepełnosprawnych psychoruchowo) oraz wyposażenia. W wyniku oględzin ustalono, że w placówce:

- zajęcia wczesnego wspomagania odbywały się na pierwszym piętrze budynku będącego siedzibą Poradni oraz Przedszkola Małych Odkrywców. Ciągi komunikacyjne prowadzące do Poradni nie były dostosowane do poruszania się przez osoby niepełnosprawne korzystające z wózków inwalidzkich;
- rodzice z dziećmi czekającymi na terapię mogli przebywać w wydzielonym miejscu w holu Przedszkola lub w przedszkolnej sali zabaw (gdy w Przedszkolu nie były prowadzone zajęcia);
- zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju odbywały się (wymienne) w jednym pomieszczeniu o powierzchni ok. 29 m² i wysokości ok. 3,5 m. Pomieszczenie to dostosowano do potrzeb ww. terapii oraz wydzielono w nim kącik do zajęć logopedycznych. Pomieszczenie spełniało normy wymagane dla pomieszczeń przeznaczonych na realizację zadań oświatowych. Było ono wyposażone w meble dostosowane do potrzeb małych dzieci, a także sprzęt (m.in. materace zmywalne, podwieszki, hamaki, kładki równoważne, ścianka wspinalczkowa), pomoce dydaktyczne (książki, gry i zabawy dydaktyczne, gry multimedialne) oraz narzędzia diagnostyczne niezbędne do prowadzenia badań i terapii wczesnego

wspomagania (m.in. kwestionariusze, testy, skala inteligencji i rozwoju IDS, skala postaw rodzicielskich SPR, skala inteligencji Wechslera). W miarę potrzeby zajęcia z pedagogiem oraz psychologiem prowadzone były w innym pomieszczeniu Przedszkola (po zajęciach przedszkolnych).

[dowód: akta kontroli, str. 349-359]

Zgodnie z zapisami statutu, Poradnia jest czynna sześć dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku w godzinach 16.00 – 20.00 oraz w sobotę w godzinach 8.00 – 14.00, a w wyjątkowych sytuacjach pracownicy pedagogiczni mogą wykonywać powierzone im obowiązki również w dni wolne od pracy.

[dowód: akta kontroli, str. 10-21]

3.3. Tryb udzielania i rozliczania dotacji (w tym z tytułu realizowania wczesnego wspomagania rozwoju) dla niepublicznych szkół i placówek oświatowych prowadzonych na terenie Miasta Skierniewice oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich pobierania i wykorzystywania określony został uchwałą Rady Miasta Skierniewice Nr XIX/207/2015 z dnia 17 grudnia 2015 r. W badanym okresie, zgodnie z § 5 ww. uchwały, Dyrektor Poradni składała do Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Skierniewice, do dnia 10 stycznia następnego roku po roku udzielenia dotacji, roczne rozliczenie jej wykorzystania.

Prezydent Miasta Skierniewice corocznie informował Dyrektora Poradni o wysokości miesięcznych stawek dotacji przypadających na 1 dziecko uczestniczące we wczesnym wspomaganiu, które wyniosły: w 2015 r. - 366,53 zł, w 2016 r. - 369,73 zł, w latach 2017 i 2018 - 375,45 zł.

[dowód: akta kontroli, str. 362-394]

W badanym okresie Poradnia otrzymała następujące kwoty dotacji: w 2015 r. – 15.027,73 zł na realizację zajęć łącznej liczby 41 dzieci (stanowiącej sumę ilości dzieci biorących udział w tych zajęciach w poszczególnych miesiącach 2015 r.), w 2016 r. – 22.553,53 zł dla 61 dzieci, w 2017 r. – 43.552,20 zł dla 116 dzieci oraz w okresie styczeń - kwiecień 2018 r. - 14.642,55 zł dla 39 dzieci.

Dotacje wydatkowano w następujący sposób:

- 2015 r. – 6.297,03 zł na zakup środków dydaktycznych i 8.730,70 zł na wynagrodzenia specjalistów,
- 2016 r. – 9.686,44 zł na środki dydaktyczne, 12.867,09 zł na wynagrodzenia,
- 2017 r. – 20.741,51 zł na książki i środki dydaktyczne, 22.810,69 zł na wynagrodzenia,
- od stycznia do kwietnia 2018 r. – 398,63 zł na środki dydaktyczne, 9.901 zł na wynagrodzenia.

[dowód: akta kontroli, str. 334]

Według wyjaśnień Dyrektora Poradni, udzielana dotacja nie zabezpieczała w pełni potrzeb organizowania zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dzieci.

[dowód: akta kontroli, str. 334, 515]

3.4. W Poradni w należyty sposób gromadzono i przetwarzano dokumentację dotyczącą dzieci objętych wczesnym wspomaganiem rozwoju. Zgodnie z wdrożoną od dnia 1 września 2016 r. „Polityką bezpieczeństwa”, administratorem danych był Dyrektor Poradni. Do jego zadań należała dbałość o zabezpieczenie danych przed dostępem do nich osób nieupoważnionych. Do „Polityki bezpieczeństwa” dołączono wykaz danych osobowych ze wskazaniem programów zastosowanych do przetwarzania tych danych, wykaz budynków, w których przetwarzane są dane osobowe, opis struktury danych, ich wzajemnego powiązania oraz sposób ich przetwarzania, a także ewidencję osób przetwarzających dane (Dyrektor Poradni oraz nauczyciele prowadzący zajęcia wczesnego wspomagania).

Dostęp do pomieszczeń, w których przetwarzano zbiór danych osobowych kontrolowany był w badanym okresie przez system monitoringu. Zbiory danych osobowych przechowywane były w pomieszczeniach zabezpieczonych drzwiami

zamykanymi na klucz, a dodatkowo zbiory w wersji papierowej znajdowały się w szafie zamykanej na klucz. Dostęp do systemu operacyjnego komputera, w którym przetwarzano ww. dane, zabezpieczony był za pomocą procesu uwierzytelniania z wykorzystaniem identyfikatora i hasła, a dodatkowo stosowano środki ochrony przed złośliwym oprogramowaniem. Osoby zatrudnione przy przetwarzaniu danych zostały zaznajomione z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych i przeszkolone w zakresie zachowania ich w tajemnicy.

[dowód: akta kontroli, str. 413-422]

W kontrolowanym okresie zapewniono kompletność, poprawność oraz zgodność ze stanem faktycznym danych wprowadzonych do bazy danych w SIO, dotyczących liczby oraz wieku dzieci objętych tym wsparciem.

[dowód: akta kontroli, str. 423-434]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że ciągi komunikacyjne prowadzące do Poradni nie były dostosowane do poruszania się przez osoby niepełnosprawne korzystające z wózków inwalidzkich.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Poradni, w dniu 1 września 2018 r. planowane jest przeniesienie Poradni do nowej siedziby w Skierniewicach przy ul. Łowickiej 68. Projektowany budynek zapewnia niezbędne warunki do korzystania z obiektu przez osoby niepełnosprawne.

[dowód: akta kontroli, str. 360-361]

Ocena częściowa

W Poradni zapewniono odpowiednie warunki organizacyjne i finansowe dla realizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Zatrudniono specjalistów, którzy posiadali kwalifikacje pozwalające na prowadzenie terapii. Zapewniono właściwe narzędzia diagnostyczne oraz wygodne, estetyczne, spełniające wymogi bezpieczeństwa i odpowiednio wyposażone pomieszczenia do prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie. Budynek, w którym funkcjonowała Poradnia, nie był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, jednakże od 1 września 2018 r. zaplanowano przeniesienie siedziby placówki do nowego obiektu spełniającego te wymogi. Poradnia rozliczała się z otrzymanej od Miasta Skierniewice dotacji na realizację wczesnego wspomaganie w sposób zgodny z wymogami określonymi w uchwale Rady Miasta Skierniewice. W SIO umieszczono prawidłowe dane dotyczące liczby i wieku dzieci objętych tym wsparciem, a dokumentacja wszystkich dzieci była właściwie chroniona.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸, odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁸ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 8 czerwca 2018 r.

Kontroler
Maciej Kończalik
główny specjalista k.p.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

podpis

